

Κείμενο

Μ. ΚΑΡΑΓΑΤΣΗΣ (1908-1960)

Η Μεγάλη Χίμαιρα [απόσπασμα]

Η Μαρίνα, νεαρή Γαλλίδα, ερωτεύεται και παντρεύεται έναν Έλληνα καπετάνιο, τον Γιάννη. Αφήνει τη χώρα της και μετακομίζει στη Σύρο. Εκεί συγκατοικεί με την πεθερά της, τη γριά Ρεϊζαίνα.

Ο γάμος τους γίνηκε ύστερ' από μια βδομάδα, στον Άγιο Νικόλαο τον Πλούσιο.

Όλος ο καλός κόσμος της Σύρας ήταν προσκαλεσμένος. Κι ήρθε ο καλός ο κόσμος, με περιέργεια και συμπάθεια, να θαυμάσει το νιό κι όμορφο ζευγάρι. Ο Γιάννης έλαμπε από χαρά και χαμογελούσε με τα κατάσπρα δόντια του. Η Μαρίνα με μάτια συλωμένα πέρα, μακριά, ονειρευόταν...

Η γριά Ρεϊζαίνα δεν έπαιρνε μεγάλο μέρος στη ζωή του αντρόγунου. Ήσυχη, λιγομίλητη, περπατώντας αθόρυβα, κρατούσε ουσιαστικά το νοικοκυριό με ικανότητα και διακριτικότητα, που προκαλούσε την ευγνωμοσύνη της Μαρίνας. Η νοοτροπία της σφυρηλατημένη με την παράδοση της ελληνολατινικής φατριάς, την πρόσταζε να υποχωρήσει μπροστά στη γυναίκα του αρχηγού της οικογένειας, του πρωτότοκου γιου της. Έτσι ήταν ο άγραφος νόμος από πάντοτε. Εξάλλου αυτή η ξένη, η όμορφη και «σοφή» κυρία που έκανε στο γιο της την τιμή να γίνει γυναίκα του, έπαιρνε στα μάτια της γριάς θέση ανώτερη, άξια σεβασμού. Εκείνο που τη γέμιζε με δέος ήταν τα χρήματα, που ήρθαν στη φαμίλια μαζί με τη νύφη: οι 30.000 λίρες του δεύτερου βαποριού, που προβίβασαν το γιο της από μικρό σε μεγάλο εφοπλιστή.

Πολλές φορές, τα πρωινά που ο Γιάννης έλειπε στη Σύρα, πεθερά και νύφη κουβέντιαζαν παρακινημένες από κάποια βαθύτερη ανάγκη επαφής. Η Μαρίνα έλεγε πολύ λίγα για την παλιά της ζωή. Είχε αποφασίσει να μην εξομολογηθεί ποτέ, σε κανέναν, όλα εκείνα που υπήρξαν η δυστυχία και η ντροπή της πρώτης ηλικίας της.

-Μη γυρεύεις λεπτομέρειες από την παλιά μου ζωή, είχε πει του Γιάννη. Ήταν τόσο δυστυχισμένη, που δεν θέλω ούτε να τη θυμάμαι. Σου λέω την αλήθεια. Και σε παρακαλώ να σεβαστείς την επιθυμία μου.

- Θα τη σεβαστώ...

Πήγε και βρήκε τη μάνα του, τη Ρεϊζαίνα. Ήταν δύσκολο να της πει αυτό που ήθελε:

-Μητέρα, η Μαρίνα δεν είναι σαν τις δικές μας τις γυναίκες. Σκέφτεται αλλιώς, νιώθει αλλιώς. Δεν θα 'θελε ποτέ να τη ρωτάνε για την περασμένη ζωή της. Αν νιώσει την ανάγκη, θα μιλήσει πρώτη αυτή...

Η ματιά της γριάς συνέφιασε:

-Θαρρείς πως θα τη ρωτούσα, αν δεν καταλάβαινα πως ήθελε να μιλήσει; Φαίνεται πως με έχεις για ανέμουαλη...

-Μη με παρεξηγείς...

-Πώς γίνεται να σε παρεξηγήσω; Θα ήθελα όμως να σε ρωτήσω κάτι...

- Τι;

- Εσένα σου μίλησε ποτέ;

- Όχι, ποτέ. Ούτε θα μου μιλήσει.

Η γριά ένιωσε ένα δυνατό χτύπο στην καρδιά: «Δεν τον αγαπάει. Όχι, δεν τον αγαπάει»

Μπόρεσε να συγκρατηθεί να μην καταλάβει ο Γιάννης την ανησυχία της και είπε με φωνή άχρωμη:

-Έτσι φαίνεται είναι οι ξένες. Δεν έχουν την καρδιά στο χέρι, διαφεντεύουν τη γλώσσα τους...

Ο Γιάννης κατάλαβε. «Δεν την αγαπάει. Όχι, δεν την αγαπάει. Μα κι η Μαρίνα... Είναι έξυπνες και οι δυο. Θα βρουν τρόπο να συνεννοηθούν.»

Έτσι οι συνομιλίες της Ρεϊζαινας με τη νύφη της ήταν συνήθως ένας μακρύς μονόλογος της πρώτης. Η γριά η ποτισμένη με το φαρμάκι της γυναίκας του ναύτη, διηγόταν την ιστορία της θαλασσοδαρμένης φαμίλιας της. Τα λόγια αντηχούσαν στο στόμα της σαν ποίημα, που δεν ήταν άλλο από το μεγάλο έπος της θάλασσας. Η Μαρίνα την άκουγε με ενδιαφέρον, πολλές φορές και με συγκίνηση. Μα όλ' αυτά ήταν ξώπετσα, μην μπορώντας ν' αγγίξουν το βάθος της καρδιάς.

Δεν γινόταν να μονιάσουν αυτές οι δύο γυναίκες. Τις χώριζε ένα απέραντο διάστημα από χώρες, φυλές και κλίματα. Η μία ήταν κόρη των ξανθών Βίκινγκς, των σκληρών πολεμιστών του χρυσαφιού. Η άλλη Ασιάτισσα, με ψυχή κλειδωμένη, είχε στις φλέβες της το αίμα των αληθινών θαλασσινών, εκείνων που παλεύουν πραγματικά με το κύμα για να εμπορευτούν τον πλούτο της γης. Για τους πρώτους, η θάλασσα είναι μέσο· για τους δεύτερους, σκοπός.

« Όταν μπορέσω -συλλογιζόταν η Μαρίνα- να βρω εκείνο που κρύβεται κάτω από τα λόγια της, τότε θα καταλάβω πως γίνηκα ένα με τούτη τη γη και τους ανθρώπους της»

Την ίδια στιγμή η Ρεϊζαίνα έλεγε μέσα της: « Όχι! Εκείνο που θα 'λεγα σε μία γυναίκα που έχει το ίδιο αίμα με μας, σε τούτη δεν μπορώ να το πω. Δεν θα με καταλάβει. Αλλά κι ούτε θέλω να με καταλάβει.»

Μ. Καραγάτσης, *Η Μεγάλη Χίμαιρα*, Αθήνα: Εκδόσεις Εστία, 2016

ΘΕΜΑ 2β

Ο Καραγάτσης στο συγκεκριμένο απόσπασμα αξιοποιεί τον διάλογο. Πόσο ουσιαστική είναι, κατά τη γνώμη σας, η σχέση ανάμεσα στα πρόσωπα που συνομιλούν;

(10 μονάδες)

ΘΕΜΑ 3. Ερμηνεία και παραγωγή λόγου (150 - 200 λέξεις)

Υποθέστε ότι είστε ο νεαρός ήρωας του έργου, ο Γιάννης. Να γράψετε ένα γράμμα στη μητέρα σας, τη γριά Ρεϊζαίνα, στο οποίο θα της εξηγείτε ότι πρέπει να αλλάξει την επιφυλακτική της στάση απέναντι στη Μαρίνα, να βρει κοινά σημεία επαφής μαζί της και να τη βοηθήσει να προσαρμοστεί στη νέα της πατρίδα.

(40 μονάδες)